

Úr »Sosial-Demokraten«

Grønlandsfærd

Nordlys har flammt over den store grønlandske natthimmel, gigantiske gitter, orgelpiber, flammesøjler, der har søgt at feje masternes konturer bort. Vi har siden i aftes stået spredt på dækket med hver sit linekar, sat madding på, sat madding på, en rytme, fat i krogen, madding på og i en rund bevægelse lagt linen ned i karret, fat i linen, fat om et stykke isfrossen sild, ned om krogen — vi føler knap, at vi har fingre mere.

Nu töffer motorbådene ud ad, bort fra »Grønlandsfærd«, der som et bredbuget moderskib ligger trygt duvende i bugten ved Ravens Storø. Øens gråsorte klipper med de grønne lunde vægner af morgendisens længere inde toner fastlandets sorte takker frem, ligesom værnende mod indlandsisens voldsomme pres.

Bådene ligger lette, de brede forstavne er tæt stablet med liner, maddingen blinker på krogene — ud at trække i dagens lotteri. Matte en fed grønlandstorsk bide i hver krog!

Herlige liv! Her bliver drenge til mænd, her kræves styrke, tålmodighed, udholdenhed og dette ubestemmelige, denne mystiske sans, der hedder fiske-lykke — for hvor har tosen gemt sig i dag? Her udenfor ligger skærgården, ø ved ø, og i går stod fisken tæt iundet mellem Hundeø og Svinø — navnene har vi selv givet efter eget skøn — men de dumme dyr kan nemt holde flyttedag.

Det er et mangesidigt job, det her. Stundom står vi natten lang og sætter madding på, spiser en bid brød, når bådene er stukket af, og går så i gang på dækket med at flække eller i lasten med at salte torsken. Stundom sætter vi line med bådene. Undertiden bider torsken, der har sine luner, ikke på linekrogene, ikke tale om, der er gået sport i den, den vil pilkes — og vi går alle mand i bådene og »saver«, rykker dagen lang i den tunge snøre. Så er linefiskeriet mageligere, bådene steamer to-tre timer udad, i godt vejr er der god fangst uden for skærgården, helst op mod et isbjerg, linerne sættes ud, og vi går i land på en ø og får os en siesta, til der er tid at tage dem op — hvis da ikke bådformanden hører til den ihærdige slags, der har gemt et par kilometer line at sætte madding på i ventetiden.

For vor båd skal fiske mest, ikke sandt? Hjemme på skomerten holdes regnskab for hver båd — de balancerer endnu smukt omkring tres tusind haler hver fra fiskeriet begyndte i maj til nu, men sommeren er ikke til ende. Kappelstriden er færingernes særkende. Det gælder om at være stærkest, hurtigst, dygtigst. Det er lige dødelig alvor at komme op over de tusind torsk på en dag og at sejre i søndagens kraftprøver ombord foran kabysdøren — to mand haler på livet løs i en kæp eller allerbedst i et viskestykke, der er

knyttet i en ring. Kokken er altid særlig sur mandag morgen, hvor de få viskestykker, der endnu er hele, er bundet i en absolut uløselig knude.

Så ud at hale linen ind. Det er fest og spænding, mest når hver krog har fangst, et sikkert hug i hovedet på torsken og et snuptag indenbords.

Fireogtredivende mand er vi. Forude i mandskabslukafet, dette sære, dunkle, trekantede stavrum, sove- og skaffestod for tredivende mand, er skottet tæt besat med huller ind til køjenes lille verden, små apartementer, rammen om hver sin individualitet, og om den nødvendige søvn, en atten timers arbejdsdag tillader. Men søndagen er altid fridag, så går snakken livligt, nogle spiller kort ved bordene, andre taler stort og andre ture, de har haft — nej for store torsk de har fanget, og nej for en mængde, skal man tro alt, hvad man hører, har der før i tiden været flere torsk omkring Grønland end havet kunne rumme. Nu og da stikker et forpjusket hoved ud som en trold af æske fra et af hullerne og blander sig i snakken: — Nej, det år, jeg var med »Havborgin«, var toskene som hvaler udenfor Færingehavnen!

Ellers er her mod slutningen af sommerturen snakken mest om kvinder. Fireogtredivende kærestes og hustruers hjemme på Færøerne lever et spøgelsesagtigt liv ombord. Lad mig sige, at der kun føres høvisk og renfærdig tale, kun løber længslen over, og det hjælper at tale om hende derhjemme, mildner savnet.

Jo, her bliver drenge til mænd. Er der ikke selv i Bernhards opræden kommet noget mandigt? Han er femten år, såmænd, det er hans første tur til søs, men hvad han har mangle i erfaring og styrke, har han gjort det ud for i ildhu, han falder ikke mere over sine lange ben i søstøvlene, slæber dobbelt målbevidst for at udfylde sin plads. Om få år er han en mand som andre, erfaren, klog på vind og vejr, klog på fisk. Måske en fiskekonge? Mange ved at fortælle, hvorledes de ved rælingen under Island har stået og kunnet hive ind ustandselig, medens manden ved siden af ikke har fået bid en eneste gang. Fiskelykke igen. *Fiskeeydne* — der ligger mere i dette ord end blot lykke eller held, der ligger næsten skæbne, karma i det.

Men fiskekonge in spe eller ikke — der er stof i Bernhard til en mand som de andre mænd her ombord. En mand som skipper Aleksander — et kapitel for sig, lille, tæt, tilsyneladende struttende af sol og snudhed, munter, drilsk ildnende de modløse. Han har et svagt hjerte, må ikke selv tage hårdt fat, men gør det trægt i lasten, flyver Aleksander ned og slynger fisk, favnfulde af fisk, over den halve last, omsalter, gør færdigt, lokker iver og lyst frem hos lastemændene — hvad gør det, at han bagefter skal ligge den

halve nat og hive efter vejret i sin kahyt? Eller Tummas, bedstemanden, altid selv høst til tops i en davide, først i båden, først på dækket, et lille vævert bundt dynamit i sit hvide olietøj. Eller Oluf, kæmpen, svovlende, brølende vilde eder, så selv stærke mænd er ved at gå i dørken — men at han ikke er lutter store ord beviste han, da han kastede et varpanker fire skibslængder ud i stormen og indfangede vore fire motorbåde, der havde slidt deres totommers hampline over og var begyndt deres egen lille private Odysse på det vilde hav — eller da han i en brandstorm egenhændigt smed atten mand fra båden halvt ind på skomertens dæk.

Det bliver aften — bådene kommer hjem, tunge af torsk, lastet til lønningen. En har seks hundrede, en syv hundrede, en nihundrede blanke torsk. Hvad har sidste båd? Spænding ombord. Der kommer den, den ser tung ud, og mændene synes glade. Man gæt-

ter og gætter, til fangsten er smidt indenbords og tæller: ni hundrede og halvtreds! der gættes og spørges igen: Hvor har I været henne? Der svares, og alle ved, at svaret er en dundrende løgn. Mens de trætte bådmænd skaffer og aftaler næste dags tur — i hemmelighed — vakler nattens arbejdere op på dækket. Fat i de endnu våde liner, bort med gammel madding, friske sild på krogen, ned i karret... Næterne er ikke mere lyse, store elektriske sole skinner over dækket, overtrumfer nordlyset, afslører de tyve mørke skikkelser rundt på dækket. I nat er stemningen høj — hjemfarten er ikke fjern, lasten bugner af saltet torsk, hver mand ejer sin part i det guld den giver. Mens hænderne går, lad os synge, trampe med fødderne til gamle kvad, det giver varme og sætter farten op, vi er havets sønner, vi leger en hård og farlig leg mellem skær og is i strøm og sø — lad os synge, lad os danse — i morgen skal bådene atter på havet....

Henning H. Nolsø.

SKATTASKIPANIN

Skattur — ein eymur spurningur. Ymiskt er, hvussu menn og flokkar loysa henda spurning. Sosialistar vilja minka um skattabyrðuna hjá smáinntökunum og lata

100.000 kr.

Fyri umleið 14 dögum síðani helt hitt stóra verkamannafelagið DANSK ARBEJDSMANDS FORBUND aðalfund. Gjörðar vórðu ikki minni enn 6—7 fundarviðtökur, har heitt varð á limirnar at fylkjast um javnaðarflokkinn. — Nærum einmælt viðtöku teir 900 umboðsmennirnir at játta 100.000 kr. til valgruna javnaðarflokksins. Framman undan hevur eitt annað fakfelag eisini játtað 100.000 kr., meðan ein hópur av felögum hevur játtað 20, 25, 30 tús. kr. o. s. fr. til henda sama valgrunn. Soleiðis gongur tað, har arbeðarafjöldin stendur í sterkari fagligari og politiskari fylking.

Seinasta leygardag hevði Grundick, ið roynir undir Íslandi, 460 skp.

Borgin er á veg úr Grønlandi. Fór at sigla 17. sept.

stórinntökurnar gjalda so mikið meira. Danska sosialdemokratiði tekur m. a. soleiðis til, tá ið tað undan fólkatingsvalinum viðger spurningin:

»at allar inntökur upp í t. d. 15.000 kr. skulu skattast eftir sama prosenttali. Smáinntökurnar bera lítlan skatt. Inntökur, ið svara til tað, ið er minsta mark at liva av, gjalda ongan skatt.«

Har arbeðarar kenna sitt gagn og besta

Europa stórsta ísvirki

Í Bergen eru menn í ferð við at byggja nýtt ísvirki við øllum nýmótans hentleikum. Coymslurnar vera fyri 12.000 tonsum av fiski. Høgstu kuldstagini vera 45 gradir. Byggikostnaðurin verður umleið 27 milj. kr.

Sleppingarlomb og brundlomb

kunnu bíleggjast nú.

Petur á Heygum
Vestmanna.

Føroya Bjór

OL- og MINERALVATNSVIRKI

Máltráð 4

FÖROYA PILSNAR

EKTA MALTÖL

EINAR WAAG, Klakksvík

Citrón sodavatn
Appelsín limonada
Lindber limonada
Jørðber limonada
Vaníllie limonada
Appolinaris